

הבדלים בין המינים בהנעה ללמידת מחשבים ובגישה אליהם בקרב אוכלוסייה בוגרת / דורון שירה

תקציר:

בשנים האחרונות, ניתן לראות, כי קיימים הבדלים בין המינים בתחומים רבים, לרבות מחשבים. הפערים הם עדיין לטובת הגברים והנובעים הן מהבדלים ביולוגיים והן מהשפעות סביבתיות-חברתיות המופעלים עלינו באורח שונה, אם נולדנו זכרים או אם נולדנו נקבות. מטרת המחקר הנוכחי היא לבדוק האם קיימים הבדלים בין גברים לבין נשים בהנעה ללמידת מחשבים? ; האם קיימים הבדלים בין גברים לבין נשים בגישה למחשבים? ; והאם קיימים הבדלים בין גברים לנשים בסוגי הקורסים אליהם יירשמו בקרב אוכלוסייה בוגרת (גיל 18 ומעלה)?

המחקר נערך בבית ספר פרטי ללימודי מחשבים, "סייט אנד סאונד", בתל אביב במחצית השנייה של שנת 2001 בקרב אוכלוסייה בוגרת. אוכלוסיית המחקר כללה 294 נבדקים (כ- 83% נשים) כאשר הגיל הממוצע הינו 28. כמחצית מן הנבדקים הם בעלי השכלה תיכונית, כרבע – בעלי השכלה על-תיכונית וכרבע – בעלי השכלה אקדמית.

לנבדקים הועבר שאלון הכולל ארבעה כלים: שאלון להערכת השימוש במחשב (נבנה במיוחד לצורך המחקר), שאלון דמוגרפי (נבנה במיוחד לצורך המחקר), שאלון הנעה ללמידת מחשבים (מבוסס על שאלון על פי Harter, 1981) ושאלון גישה לעבודה עם מחשבים (מבוסס על פי Massoud 1991).

במחקר הנוכחי נבדקו שלוש השערות מחקר. השערת המחקר הראשונה התייחסה להבדלים שבין גברים לנשים בהנעה ללמידת מחשבים. בעוד שגברים יהיו יותר בעלי הנעה פנימית ללמידת מחשבים, נשים תהיינה יותר בעלות הנעה חיצונית ללמידת מחשבים. הנעה, מוגדרת בספרות, כמכלול הכוחות המעוררים ומניעים את הפרט לבצע פעולה. מערכת מניעים זו שונה מאדם לאדם ומשפיעה על הדרך בה הוא רואה את העולם, על דרכי מחשבותיו ועל דרכי פעולותיו. חוקרים שבדקו הנעה בכלל והנעה ללמידה בפרט, מבחינים בין שני מקורות של הנעה – הנעה פנימית והנעה חיצונית. הנעה פנימית, פירושה העיסוק בפעולות לשם העניין שבהן, בעוד שהנעה חיצונית פירושה, העיסוק בפעולות לשם התועלת שבהן. במחקר הנוכחי נמצא הבדל מובהק רק בהתייחס להנעה הפנימית. נמצא, שההנעה הפנימית בקרב גברים רבה יותר מאשר בקרב נשים אך לא נמצא הבדל מובהק בחלק ההשערה על פיה לנשים הנעה חיצונית גבוהה יותר מאשר לגברים (אם כי מהממוצעים ניתן לראות שההנעה החיצונית מעט גבוהה יותר אצל נשים). בנוסף, נבדקו האם קיימים הבדלים ברמת ההנעה הפנימית לבין רמת ההנעה החיצונית בשתי הקבוצות ונמצא, כי בקרב הנשים בנפרד ובקרב הגברים בנפרד, ההנעה הפנימית רבה יותר מן ההנעה החיצונית, אלא שהפער בקרב הגברים גדול בהרבה מהפער בקרב הנשים.

השערת המחקר השנייה התייחסה להבדלים שבין גברים לנשים בסוגי קורסי המחשב אליהם יירשמו כך שנשים תרשמנה לקורסי מחשב שעיקרם כושר מילולי בעוד שהגברים ירשמו לקורסי מחשב שעיקרם כושר מתמטי. במחקר הנוכחי נמצאו הבדלים בין גברים לנשים רק בהתייחס לקורס הקלדה עיוורת (כושר מילולי) ולקורס Excel מתקדמים (כושר מתמטי). לגבי יתר הקורסים, לא נמצא הבדל מובהק בין שכיחות הגברים לנשים.

השערת המחקר השלישית התייחסה להבדלים שבין גברים לנשים בגישה כלפי מחשבים כך שלגברים תהיה גישה חיובית יותר למחשבים מאשר לנשים; נשים תפגנה פחות בטחון בעבודה עם מחשבים ותגלנה יותר חרדה כלפי מחשב מאשר גברים. במחקר הנוכחי אכן נמצא, שגברים חשים יותר חיבה למחשבים, יותר ביטחון ופחות חרדה בהשוואה לנשים. בנוסף, נבדקה תחושת העבודה עם מחשב

באמצעות שלוש שאלות ישירות ואכן נמצא, שהתחושה של גברים ביחס לעבודה עם מחשב חיובית יותר מאשר בקרב הנשים, ממצאים התומכים בהשערת המחקר. בנוסף, נבדקה מהי הסיבה המרכזית להצטרפות הנבדקים לקורס. נמצא, שכמחצית מכלל הנשים הגיעו ללימודי המחשב כתוצאה מדרישת מקום העבודה שלהן לעומת כרבע מהגברים. ומרבית הנבדקים הגברים (שני שלישים) הגיעו ללימודי מחשב מרצון להעשרה עצמית, לעצמאות ולאתגר לעומת כשליש בלבד בקרב הנשים. כמו כן, נשאלו הנבדקים לגבי התנסותם במחשב: האם הם משתמשים במחשב, באלו מסגרות, מתי התחילו לעבוד עם מחשב ובכמה שעות בשבוע הם משתמשים בו. מרבית נבדקי המחקר דיווחו על כך שהם משתמשים במחשב. מבחינת שכיחות המשתמשים במחשב, נמצא שיותר גברים משתמשים במחשב בהשוואה לנשים. מבחינת מסגרות השימוש במחשב, נראה שמרבית הגברים משתמשים במחשב גם לצורכי עבודה וגם לצרכים אישיים. בעוד שבקרב הנשים, רק כשליש לצרכים אישיים בלבד, ועוד כשליש משתמשות גם לצורכי עבודה וגם לצרכים אישיים. מבחינת זמן שימוש במחשב נמצא, שכמחצית מהגברים מדווחים על כך שהם משתמשים במחשב יותר מ- 10 שעות בשבוע, בעוד שרק כשליש מקרב הנשים משתמשות במחשב יותר מ- 10 שעות בשבוע.

המחקר הנוכחי הינו מחקר חלוץ בתחומים אלה בארץ ומעורר שאלות נוספות שיכולות להוות מצע למחקרים נוספים – בדיקת היקף ההבדלים בין המינים בקרב בתי ספר פרטיים ללימודי מחשבים אחרים בארץ; האם קיימים הבדלים בקרב קבוצות אוכלוסייה נוספות; האם קיימים הבדלים גם בתוך קבוצת הגברים ובתוך קבוצת הנשים על פי סיווג המיני ולא רק על פי סיווג הביולוגי. מתוך כך, אף לבדוק כיצד ניתן לנסות לצמצם פערים אלו, באמצעות שילוב טכנולוגיה כבר בגיל הרך, בגן הילדים, בבית הספר היסודי ובבית הספר התיכון; שילוב שאולי יצמיח שוויון בין המינים.

מס' מיון בספרייה :
004.0715 דור.הב תשס"ג

מס' מערכת בספרייה :
554420